НАРОДНИ БРОЈ 29.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповлено“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чалића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 112. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 23. ЈУЛА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Пред дочек бачког епископа.

Нови Сад и опет спрема светковину. У недељу ће да зазвоне звона на црквама, и Новосађани ће с усклицима и парадом да дочекају и допрате новоизабраног епископа бачког, преосвећеног г. Митрофана у столицу његову.

Да оставимо на страну параду. Новосађани ће дочекати новог епископа свога у истини срдачно, искрено, са љубављу и поштовањем.

Онај, кога је већ толико пута био лед, радује се новом дану, јер очекује, да ће га огрејати сунце... Пред новим епископом бачким иде добар глас и не само Н. Сад, већ и сва епархија гаје велике наде и много очекује од новог епископа свога.

Можда ће некоме изгледати и претеране ове наше речи. Та има ли игде у свету, да је народ водио онако жестоку, душманску борбу против неких својих архијереја, као наш народ?! Има ли игде у свету, да је народ толико презрео и одбацио неке своје архијереје, као наш народ?! И је ли игде новинарство тако оштро, а без и најмање призрења нападало поједине архијереје, као наше новинарство?! Па кад је то тако: није ли зар страдао код нас и сам епископски чин и достојанство његово?!

Није, или бар — није још! Ужасна борба нашег народа против појединих црквечих великодостојника, не потиче из непоштовања према цркви, автономији и чину епископском. Напротив! Само зато, што наш народ воле своју цркву, поштује автономију своју и има високо мишљење о епископовом задатку; само зато се он онако ужасно борио против оних црквених великодостојника, који нису били прави пријатељи цркве, автономије и народа.

У томе је сва загонетка!

Наш народ је зрео! Он цркву своју, автономију своју, веру своју и право своје, не гледа у људима, који су па челу. Наш народ воли цркву и автономију, веру и закон, више свију великодостојника, и отуд је потекла она борба нашег народа, против појединих црквених великодостојника, који нису били на свом месту.

Да тога није било, наш би народ давно пропао. И у оном тренутку, кад буде имао некога, који му је виши од цркве и буде имао некога, па ма то био ко, који му је виши од права његова и автономије његове, тада ће ускоро пропасти и црква и автономија.

Ко год је пратио ову необичну борбу нашег народа. против појединих црквених великодостојника, тај се морао уверити, да народ није био крив.

Нема тог примера у другим црквама, што га видимо код нас. Нема тога, да поједини црквени великодостојници у другим црквама хоће мимо закон, ред и право народно, да се направе господари. И да буде у свему онако, како они хоће. И да не поштују закон ни мало, и да не раде право, а да сатру све, који неће као они...

Ми смо на жалост имали таквих црквених великодостојника. Место да буду оци народа, били су силеције. Место благости, видесмо у њима пакост. Место да су се држали закона, чинили су неправде. Ни интерес цркве, нит икакав други интерес, не захтева, да народ такве поштује. И само зато, што су такви били, започела је онаква борба. Једно зло, изазвало је друго. Наш народ је показао, да он не може и неће да отрпе никакву самовољу и неправду, па ма она долазила од кога и то је нешто, с чим треба рачунати.

У нашем народу има на жалост људи, који су научили по сваку цену да владају. Ал како су били слаби у народу, покушавали су да против народне воље, епископским ил патријарховим упливом, дођу до власти. И они су почели да оговарају, депуцирају, лажу, ласкају. Поштен човек то не ради. Ко има свога посла и хоће поштено, тај је сувише поносан, да се удвара, ласка, ил подваљује другима. Али се нашло црквених великодостојника, који су у ласкавцима гледали пријатеље своје, у подлим дошаптачима гледали — родољубе. И хтедоше да истакну такве људе силом, па су тим начином обрукали само себе.

Ми не говоримо овде о начелу. Сваки поштен човек држи, да је његово начело најбоље, иначе би узео друго. Ми познајемо душу човечију, па знамо и то, да су и црквени великодостојници људи, и да и они морају имати својих начела. А ко држи, да је нешто добро, он не би био човек, да на томе не ради.

Треба признати свакоме право, да ради за своје начело. И нека је то начело ма како противно некоме, све дотле, док се неко бори за своје начело у границама закона, и не злоупотребљава свој положај, не може му се замерити. Наш народ је показао, да разуме то.

Ено нам епископ и изабрани патријарх српски Арсеније Стојковић. Он није био оног начела, кога се придржавала велика већина народа нашега. Већег назадњака од Арсенија Стојковића није било. И он је свуда истицао то своје начело и бранио га је.

Но је ли наш народ, је л наше новинарство ваљало због тог и најмање погрде на епископа Стојковића?! Не! Народ га је поштовао као оца свога, као честиту, племениту душу и одржао га у лепој успомени. Зашто? Зато, што епископ и изабрани патријарх Арсеније Стојковић не беше силеција, што поштоваше закон и поштоваше глас народа. Он се у автономним стварима покорио том гласу народном, а поштовао је автономне законе, поштовао и испуњавао их.

И наш народ је имао увиђавности, те му признаде то, и ако се по начелу не слагаше са епископом Стојковићем. Наш је народ показао своју зрелост, показао да уме да цени своје црквене великодостојнике, не питајући за њихово начело, само ако су то иначе заслужили.

Но далеко смо отишли. Хтели смо да кажемо, да је искрена ова радост којом наш народ дочекује свог новог епископа. И да борба нашег народа са појединим његовим недостојним архипастирима, није утрнула љубав народну према наљаним великодостојницима а још мање према чину њихову.

Понављамо, да испред нашег новоизабраног господина епископа иде добар глас. Новосађани, као и бачка епархија, уверени су, да ће наћи у новој црквеној глави својој пријатеља цркве, народа и автономије и да неће радити силецијски, ни против закона. И докле год буде оправдавао праведна очекивања народна, љубав и поштовање народно, неће га никад мимоићи. У то име поздравиће и дочекаће Нови Сад и бачка епархија епископа свога, а том се поздраву и дочеку од срца придружујемо и ми.

Краљ Милан и наше заједничко министарство спољних послова.

Бечки листови наиме „Нова Сл. Преса“ доносе белешке, да се наше министарство спољних послова нашло побуђено да изјави: — Оно сматра за своју дужност, да се не меша у унутарње ствари Србијине, али је саветовано српској влади, да буде умерена Даље сматра за своју дужност, да одбије оне вести, које су радикали пустили у свет, и које су нашле одјека и у руским листовима. Наиме, не стоји, да је краљ Милан добио припомоћ 10 милијуна из босанског фонда и један милијун рубаља из балканског агитацијоног фонда. Аустријска влада тврди, да босански буџет по би био у стању, да даје припомоћи од 10 милијуна, баш кад би у Аустрији неко и хтео да помогне Милану. На истом месту тврди се, да је ту вест донела прво „Застава“ па онда руски листови.

На ово имамо да приметимо: Ми смо ону вест донели из „Сент. Петербургскија Вједомости“ и изрично смо у „Застави“ нагласили, да смо је оданде узели. Ми незнамо, колико је кад дала бечка дипломација краљу Милану, али смо тврдо уверени, као што је то уверен и цео свет, да је та дипломација послала сад последњи пут краља Милана у Србију. Па за то цео свет и сматра краља Милана, као оруђе бечке дипломације. Одговорност за сва несретна дела краља Милана пада на бечку дипломацију, и ако се сад буде пролила крв у Србији, нико на свету неће кривити другога, већ ту дипломацију. Не мислимо овако само ми, већ тако мисле и сви независни листови у Угарској, у Бечу, тако мисле наши савезници у Немачкој, бар тако пишу њихови независни листови, тако мисли и остали свет. Данас се бечка дипломација отреса свога несретног пријатеља, бар га се јавно стиди, али њезино негдашње ашиковање и помагање краља Милана, запамтили су сви а нарочито у Србији.

„Нова Сл. Преса“ донела је дан пре ове изјаве министарства спољних послова, једну другу белешку, у којој вели: да се Аустро-Угарска неће мешати у унутарње ствари Србије, јер нема повода за то. Тај повод наступио би тек онда, кад би у Србији наступила буна. Значи: Може раскраљ Милан у своме несрачунљивом стању поклати пола Србије, нас се то ништа не тиче, али ако се народ у Србију усуди да се томе одупре, онда ћемо се умешати. Овако гледиште обрукало нас је у Србији у очима српског народа, овако гледиште ствара нам непријатеље на Балкану. Ми не тражимо, да се наша држава меша у унутарње ствари Србијине сад, али би боље било да се није мешала ни пре и добро ће бити, да се не меша ни у будуће. Што се тиче оних 10 милијуна, то би волели да је наше министарство заједничких спољних послова ту вест отвореније прогласило за неистиниту. А не да каже, да је босански буџет мали и да се отуда и немогу давати 10 милијуна. „Сент. Петербургске Вједомости“ нису казале, да је краљ Милан примио 10 милијуна из босанског буџета, него из неког босанског фонда, који треба да је сасвим нешто друго, него редовни босански буџет.

На истом месту вели се, да су све то измишљотине новосадске „Заставе“, па се додаје: Зна се, да је новосадска „Застава“ лист, који је од дуже времена истакао себи за задаћу, да се бори против Обреновићеве династије. — Изјављујемо, да је ово једна срамна подвала и да „Застава“ нема никаква посла са династијашком политиком у Србији. Та је подвала измишљена онде, где је измишљен и цео атентат, у конаку раскраља Милана, да би помогао скршити радикалну странку. Радикална странка у Србији, тражила је промену устава, промену начела а не промену династије и стим њеним држањем слагали смо се и ми. Од данас тек постаће вероватно у Србији династијашке странке, јер раскраљ Милан и краљ Александар изјављују, да не трпе политичке странке. А у држави где има више династија, па не трпе политичке странке, онде ће се морати временом из редова незадовољника развити странке, које су против династије. Где се у политици толико истичу краљеви, као што чине раскраљ Милан и краљ Александар и јавно говоре, да је ово ил оно њихова жеља и да ово ил оно мора да буде, и где одговорна влада, говори сваком приликом: то краљ хоће, тамо се сеје семе антидинастичкој политици. На крају изјављујемо, да је за Угарску вазда била несрећа бечка дипломација, а из свега видимо и данас, да ће та бечка дипломација својим поступцима шкодити не само Аустрији него и Угарској. Српски народ у Србији је миран, поштен, вредан и трезвен, па би много боље било, кад би бечка дипломација више нагињала томе народу, него једноме коцкару, који долази у Србију, да игра владара онда, кад већ нема одкуда да плати своје карташке дугове. Ми смо уверени, да сви угарски независни политичари, без разлике народности, деле ово наше мишљење и да се стиде ашиковања наше дипломације са раскраљем Миланом.

Како стоји ствар а и према оној изјави, у „Новој Сл. Преси“ коју споменусмо мало час, изгледа, да је бечка дипломација и послала раскраља Милана у Србију зато, јер је била уверена, да ће он створити врло брзо необичан покор, па кад после тога дође до какног метежа, да се онда умеша и створи тако звани Oesterreichisches Hinterland. Ми у Угарској, и то не само Срби и Словени, но чак и Мађари, нисмо ни мало одушевљени за то. Али нам после свега овога изгледа већ, да се канда на томе ради, па да нам се једареда каже: Е, сад немамо друга излаза, него да поседнемо Србију и начинимо у њој реда и поретка. Данас је историјски доказано, да је бечка дипломација 1875. год. играла такву улогу у босанском устанку, и сви су изгледи, да такву политику игра данас и у Србији.

О атентату против раскраља Милана.

О раскраљу Милану и његовом пословању. Руски лист „Россіа“ добио је из Земуна од свог дописника подужи допис из ког вадимо ово, што долази.

Милан, вели дописник, који је и од пре патио од маније, да га неко гони и хоће да убије, сад је са свим сишао с ума. Боји се мрака и сваког шума. Ноћу бесни, јури и праска по двору као разјарен бивол. То се догађа сад све чешће и чешће. Познавајући с те стране Милана, лако је веровати и оној вести, што се упорно шири по Земуну, а по којој је Милан убио два своја телохранитеља — лакеја. Ево, што причају о томе: У часу, кад Милана спопадне страх од тога, да га неко гони, он се просто „избезуми“ и тако виче, да се узбуни сав двор, целокупна послуга... Као права луда, у ноћњем оделу, са сабљом или револвером у руци, а нашироко отвореним сенајућим очима, бега из одаје у одају, па тешко ономе, ко му се у тај мах нађе на путу. Тако су у један мах погинула два лакеја, које је он држао за своје непријатеље и гониоце. Међу тим, ти несретници, били су му верни стражари и сваку ноћ бдили су у његовим вратима, да би на први позив могли да се нађу на помоћи своме господару. Кажу, да Милана у том његовом беснилу може да умири само јака електрична светлост и светли мундири дежурних официра, који га полако умире и метну у постељу, па онда залажу разним лековима.

У последње време много пати Милан и од огорчења због „завере“, што ју је сам сачинио у свом болесном мозгу.

Дописник даље прича о томе, како цела „завера“ почиње на повнатој визит-карти пуковника Влајка Николића и како је било с њом и издавањем пасоша Кнежевићу. Све што је у тој ствари на истрази говорио Влајко, потврдио је и Кнежевић, који рече, да су га послали Влајку. Нашто пуковник Влајко брзо запита, ко га је послао, а Кнежевић, не плашећи се ни мало, громогласно викне:

— Нека дође краљ Милан и ја ћу све казати.

Даље дописник прича, како Анђелковић није ни узео од Кнежевића карту, већ му

и без ње дао пасош. Кад је пак учињен „атентат,“ Анђелковић је био Абацији са својом боном женом, откуда је позван да сместа дође у Београд. Анђелковић, као ак-напредњак дакле Милановац, кад му рекоше, да ће га ухапсити због сумње, да је саучесник „атентата“ — он је сав побледио, дерао је одело на себи и узео орден св. Саве, те га бацио под ноге и газио га. Анђелковића за тим па мах оковаше. И сад, ако га не осуде због „атентата,“ осудиће га због увреде краља. Тако ће бити и с другима.

Дописник даље вели, да он податке црпи из судског поступка, који је веома строг а који му се поступци саопштавају из врло поуздана извора.

Тако је дописник дознао и за ово:

Беше поноћ. У префектури, где су заточеници, окривљени због „атентата“, све је мирно, и све спава дубоким сном. Само се чује звекет наоружаног стражара. Префект Риста Бадемлић с фењером у руци откључава обе браве с Таушановићеве тавнице и изазива прво: „Господин Таушановића,“ а затим иде до тавнице Пашићеве те и њега изазива речма: „Господин Пашић!“ Кад се ова двојица угледаше, згледаше се чудећи се. Сад се први пут видеше од кад су ухапшени.

— Зар си и ти у оковима, Никола? — рече Таушановић чудећи се.

— А ја сам мислио, да сам само ја у ланцима, рече смешећи се Пашић.

Бадемлић је ћутао. Ухапшенике одведоше у префектову собу и рекоше им да седну. Кад, ал из друге собе изиђе министар финансија, Вукашин Петровић, те значајно смешећи се, пружи руку Пашићу и Таушановићу. Вукашин је замењивао дра Владана као председника министарства. По пореклу свом је чивутин и прави је роб раскраља Милана. Кад раскраљу треба новаца, онда је обично министар финансија Вукашин, кога презире цела Србија.

Давши знак Бадемлићу, да се уклони, Вукашин поче да казује, како га је послао краљ Милан и то „к вама, као вођама радикалне странке.“ За тим рече:

— Краљ жели, да ви, силом свог авторитета, распустите радикалну странку — те да је никако не буде. Даље жели краљ, да вас обојица одете из Србије за свагда куд вам је драго. Ако вам је живот мио, а ви потпишите ово писмено. И Вукашин им показа исписани лист хартије.

Пашић скочи са свога места и рече: „Ја не ћу!“ А Таушановић мирним и чврстим гласом рече ово:

— Кад би се нашао Србин, да нам поднесе такав предлог од Милана Обреновића, ми би се чудили, али вами се не чудимо:

Вукашин је за тим још неко време наговарао их, да пристану на његов предлог, али они су за сво време ћутали и молили, да их што пре отпусте.

Дописник за тим завршује, како је раскраљ претрпио овим нов фиаско, али такви, који ће га коначно упропастити. — И ми тако мислимо.

*

Лаж, лаж, лаж! Министар-председник др. Владан Ђорђевић упутио је на све српске конзуле у иностранство званичан допис, у коме их позива да „одлучно до крајности,“ побију опе вести у страним новинама, где се вели, да српска влада води рат против радикалне странке. То бајаги није истина, већ ће се гонити само они, који су умешани у атентат

Лепо! Али смо пре неки дан читали у београдским званичним „Српским Новинама,“ где је тај исти министар председник др. В. Ђорђевић, говорио на банкету ловаца, да су радикали српске нихилисте и да су они (дакле као такви) покушали да убију на Иван-дан краља Милана, итд.

Истина је, да је др. Владан био трештен пијан, кад је оно говорио, али тај његов говор изађе штампан у званичним „Српским Новинама“. И дакле оно, што је сам министар-председник говорио и што је штампао у званичним новинама то налаже конзулима да опровргну.

Ал разуме се! То да опровргну пред страним светом. Страни свет нек мисли, да у Србији иде све онако, како је право, а у Србији и министар и краљ проповедају мржњу и истребљење против радикала.

Та ево су пре два дана донеле и стране новине из Београда, да је краљ Александар рекао чиновницима, који дођоше да га поздраве: „Чиновник не сме да припада ни једној партији, ал нарочито несме да припада радикалној странци, јер њене вође иду руку под руку с простим убицама.“

Зашто „нарочито не радикалној странци?“ И кад је краљ са висине престола изрекао већ осуду над радикалним вођама, шта остаје оним судијама преког суда? Та њих је краљ именовао између својих најсигурнијих људи. И могу ли, смеју ли они да га утерају у лаж?

Зар ово није рат до истребљења против радикалне странке? Па кад је тако, како сме министар председник да упућује заступнике Србије на страним дворовима, да опровргну ту истину? Европа не треба да дозна истину, а они ће већ урадити — све.

*

Бунтовничка писма. Већ смо толико пути јавили, да српска влада нема никакве доказе у ствари атентата и да их тек сад тражи. Њени шпијуни и изазивачи преплавише не само Србију, но и Русију, Румунију и наше крајеве. Траже да пошто подметну ил нађу лажне сведоке. У Н. Саду се баве тим послом шесторица људи из Србије. Но да влада београдска нема доказа, види се и из тога, што се све позива на нека писма, која има у рукама. Сад је у дворском листу „Малим Новинама“ штампала „најстрашније“ изводе из писма генерала Саве Грујића и бившег министра дра Вујића. Па се јасно види, да у тим писмима нема ничег, што се односи на атентат, заверу, ил' што би у опште било кажњиво.

Писмо дра Вујића писано 29. децембра 1898. г. проти Илићу има ова „страшна“ места:

„О политици немам вам шта писати — што и ви сами не бисте знали. О бољитку за сад су још слаби изгледи. Милан везе и кроји ћулаве по ћефу, а нама остаје, да се женски јадамо! Владика с разлогом вели:

„Нада нема право ни у кога
До у Бога и у своје руке!“ . . .

„Мањ да се тешимо оном оптимистичком девизом: „Бог чува Србију!“ Али шта ће и сам Бог, кад је ми сами Срби не чувамо! Наша политичка лектира (и то не само овде, већ и у самој Србији), свела се сад на — „Вечерње Новости“ . . .

Писмо које је писао генерал Грујић дру Миленку Веснићу, и маово „страшно“ место:

„. . . Неутешна је слика стања ствари у Србији, какву сте ми је у писму Вашем представили, али на жалост она је верна. Енергија за утврђивањем новог режима види се, није још попустила. Народ апатично подноси извођење преврата — мало похвално за потомке оних јунака, који главе залагаше за ослобођење Србије . . .“

Ето на основу овога затворише проту Илића и позваше генерала Грујића у Србију да му суде, па се после — предомислише. И генерал Сава Грујић и др. Вујић, писци тих „страшних“ писама, одоше из Србије у иностранство, у купатила. Нико им не стаде на пут. То најбоље сведочи, да се влада затрчала. Увидеће то и доцније код других оптуженика. Не једе се све што лети.

*

Хајка на овостране радикале. Ми смо недавно у „Застави“ здерали образину са лица онога, који је шиљао Саву Ивановића, да нађе лажне сведоке и да нам пошље на врат људе, који би се упознали с нами, па нас онда обедили, да смо и ми умешани у завери. Када смо у „Застави“ обелоданили онај нитковлук, шпијуни и изазивачи нестадоше из Новог Сада. Међу тим то беше само привремено. Нами је врло добро познато, да је једна нова гомила шпијуна из Београда дошла у Нови Сад, која нас прати на сваком кораку, пази на наше куће и држи нас тако рећи опседнуте. Ако Живан Живановић мисли, да ће тим људима испасти за руком, да нам ма што потуре, па већ у напред јавља свету подвале његових нових пријатеља као истините, онда се љуто вара. Ми добро знамо с киме имамо посла, па ће мо се према томе и управљати.

*

Преки суд. И ако из Београда званично трубе по страним новинама, да преки суд суди само опима, који су учинили после атентата какав злочин, ипак видимо из београдских листова, да то није истина. Тако н. пр. Алекси Тодоровићу, адвокату, судио је за то, што је он бајаги 30. децембра прошлегодине нанео увреду кметовима општинским и што је 9. марта нанео увреду Стевану Ивковићу, председавајућем члану, па је због тога и осуђен на четир месеца затвора. Као што се види, овде је преки суд судио чов ку, за дела, која је учинио лане и марта месеца ове године, а преки суд је именован крајем јуна, даклем куд и камо доцније. Даље је судио преки суд истог дана, Обраду Мајсторовићу, бившем председнику рапочевачке општине за дело које је учинио још 20. јануара прошле године, због увреде, коју је нанео једном писару, у својој жалби упућеној на министра унутрашњих дела, па је и њега осудио. Из овога се види, како лажу свету полузванични телеграми из Београда. Чуда ради износимо, да је преки суд судио и уреднику „Дневног листа“ и осудио га на три године, што је у „Дневном листу“ после атентата донео белешку, да држава српска намерава подићи модерну кланицу на Карабурми. Као што је познато, на пољани Карабурми код Београда, стрељају обично оне, који су осуђени на смрт и преки суд је узео, да нова кланица на Карабурми, коју намерава подићи влада, није ништа друго, него увреда Њег. Величанства краља и осудио је оптуженика, са онако тешком казном.

Најновије вести из Београда јављају, да ће преки суд почети своје суђење тек после три недеље, ако т. ј. буде истина. Јер као што смо извештени и као што се види из данашњег броја „Заставе“, београдска полиција још све једнако тражи лажне сведоке, а ван тога у београдској полицији има међу заточеницима људи, који су мученьем сасвим испребијани.

*

Шта је доказано? Из Београда јављају „Пештанском Лоју“ и то у једним: Прво: да се истрага у ствари атентата држи у највећој тајности. Друго: да је веза између Косте Таушановића и Новог Сада и Карлогаца доказана, и да је у Србији јавно мнење јако огорчено против радикала у Угарској и против Русије. Од кад је чувени либерал Живан Живановић, постао начелник београдског пресбироа, од то доба протурују се оданде у стране листове необично мучке, необично пакосне, али и необично глупе вести. Јер: кад тврде, да држе у тајности истрагу о атентату, одкуда онда народ у Србији зна, да је доказана веза између Таушановића, Новог Сада и Карловаца, па да на то буде огорчена. Што се тиче везе између Таушановића, Новог Сада и Карловаца то је заиста чудновато, да господа у Србији, тек сад прокљувише неку везу. Да су се мало пре потрудили до иришке грунтовнице они би се тамо могли још и пре уверити о вези између Таушановића, и неких Новосађана и Карловчана, јер су они већ одавна у вези и заједничком поседу варадинске пиваре

*

Још један „сигуран“ сведок у „атентату“. Пишу нам из Турн Северина: Да просте лопове и варалице узима државна власт и од њих ствара политичаре и лажне сведоке — то је многима непознато. Али у Србији је у данашње време све могуће.

Живко Цукић, звани „Стамбулов“, познат је полицији свију балканских држава, као један од најпрепреденијих варалица, који је од најраније своје младости, одао се неваљалим делима, па зашав дубље у године, он се не само није одвикавао од свих својих неваљалстна, већ шта више у томе се тако усавршио, да је постао најчувенији варалица и лопов. О његовим лоповлуцима и преварама, могла би се написати дебела књига, па опет не би у њу ушли сви његови угурсузлуци. Његовим животописом бавио се познати српски криминалиста Таса Миленковић, а његова слика палази се у албуму управе града Београда, међу осталим опасним лоповима. Он говори неколико језика. Био је неко време шпијун турске полиције, а за тим био је шпијун и српске полиције. Зна се, да је за неку кривицу, коју је учинио у Арапђеловцу, био осуђен на 10 година робије, но побегао је из Србије не издржавши казну. У последње време живео је у Букурешту, па дознавши да су г. Ристи Бадемлићу управнику града Београда, веома потребни лажни сведоци, Живко понуди Бадемлићу своје услуге, с тим условом, да му се изради помиловање, те да му се опрости казна, на коју је пресудом судском осуђен, а он ће за то сведочити све што му се буде наредило. По његовој пријави одмах је добио у Букурешту 400 франака у злату на име путног трошка а синоћ је из Букурешта стигао овде у Турн-Северин, а данас у 3 сахата по подне отпутовао је одавде преко Кладова за Београд.

Живко је пред два часна грађанина признао још и ово: Да је он био лични шпијун краља Милана у Букурешту, са платом од 16 наполеона месечно. По својој прилици да је нешто од овог познато и румунској полицији, јер Живко путује под надзором полиције — то сам примetио. Он је веома и угледна појава, у стању је да одигра улогу највећег аристократе. Управо он је салонски лопов. Вероватно, да га је његово господско понашање и препоручило краљу Милану, да постане његов шпијон, а сад по свима околностима и његов сведок. — Видећемо.

*

Траже се лажни сведоци. Пишу нам из Турн-Северина: Начелник среза кључког из Кладова, г. Боја Жарковић, муку мучи тражећи по Румунији лажне сведоке, који би што сведочили о „атентату“. Он је склопио уговор са овдашњим једним шнајдером и дао му на ту циљ новаца. Српским поданицима, који овде живе и раде, претио је, да у будуће неће моћи добити српски пасош нити ће смети прелазити у Србију, ако не буду сведочили против овдашњег једног српског емигранта, који је још пре два месеца протеран из Србије као политички кривац. Многе Србе, који прелазе послом у Кладово, саслушавао је о раду и држању овдашњих српских емиграната, а нарочито писао их је, шта који говори против краља Милана? А не види, да данас говори против краља Милана и његових дела цео поштени и образовани свет.

*

Истрага у Митровици. На захтевање преког суда у Београду преслушани су у Митровици: Сава Видаковић књижар и Надбандић гостионичар, због растуривања књижица: „Буна у Србији.“ Пре тога званичног преслушања, као што је познато, договарао се са књижарем Видаковићем о томе у Земуну секретар раскраља Милана, Миличевић. — Надбандић је изјавио, да је он добио тих књижица, а да су му долазили по те књижице баш напредњаци. Нарочито је узимао тих књижица Анђелковић, начелник у Шапцу, да их подмеће радикалима у свом срезу и ствара им кривице. Анђелковић је затворен, ал то је да се забашури траг. Чим је та књига изашла, ми смо одмах изнели у „Застави“ шта јој је циљ. Сад дознајемо, да је ту књигу растурио по Митровици Алавантић, шпијун београдске владе. Он је био онда у Митровици као писар адвоката Чобанића, а сад је чиновник код београдске полиције.

*

Изјава др. Вергуна. Г. др. Вергун, дописник руског листа „Новоје Времја“, моли нас да изјавимо, како њега у Србији нису преметали нити му одузели икакве списе. Ако се такви списи покажу на расправи, онда су они лажни.

*

Признање „Пестер Лојда“. У броју своме од прошле среде има „Пестер Лојд“ значајно признање. Он каже: „Под утисцима прве пренеражености било је у Београду у истини „пренагљених одлука“, али пре но што су те одлуке привели у дело, дошли су постепено к себи и сад је умаљена бојазан, да ће суђење изметнути се у политичко гањање. Ако су томе допринели пријатељски савети Аустро-Угарске и Русије, који савети беху упућени на српску владу, онда то служи Аустро-Угарској и Русији на част. Дакле — оно што је требало бити, неће бити. — Видећемо!

*

Руси о атентату. „Петроградске Вједомости“ имају допис из Београда, у коме се међу осталим, вели и ово: Сироти наши радикали и сад седе у својим тавницама под јаким стражама, док Милан једнако жели да нађе доказа, те да их окриви због „напада“ на његов „драгоцени живот“, али их наћи не може, јер радикали нит су криви, нит су могли бити криви. Милан друге криви због антидинастичне пропаганде, криви радикале, Црну Гору и Карађорђевиће, а овамо је он сам највећи антидинастичар. „Незаконити“ наш краљ је за сразмерно кратко време успео, да уздрма поверење у народу према суду, војсци, свакој часној служби отаџбини, па, на жалост и према нашем законитом краљу, његову сину. У писму се даље описује, како је раскраљ Милан хтео да заведе у Србији племство и да окружи краљевски двор блеском. Како је хтео сина свог да ожени ћерком потпуковника Константиновића, далеког рођака Обреновићеве породице по женској страни, јер би ова рођака обвезана била Милану, те би га и даље трпела у Србији, док би каква страна принцеза као краљица у првом реду постарала се за то, да удали из Београда, па и из Србије, тако милог госта, као што је раскраљ Милан. За тим продужује дописник овако.

„Но све да је могуће доказати (што је са свим немогуће), да су

радикали спремали атентат на раскраља Милана, то би био очевидан доказ њихове оданости к династији, оданости до фанатизма и самопожртвовања, с намером, да спасу земљу и престо младога краља од **најопаснијег његова непријатеља**".

„А кад би се признала радикална странка као антидинастична, њени би чланови очевидно седели са свим с миром, те оставили да ради њихов најсигурнији савевник раскраљ Милан."

Говорећи о странкама, дописник вели, да, хвала Миланову пословању, у Србији у ствари данас и нема странке. него се налази народ на једној страни, а на другој — двор.

Бранећи даље радикалну странку од антидинастичарства, дописник вели, да је цео народ у Србији приврженик монархичне владавине, јер пред њим леже не решена сва нацијонална питања, која су драга и мила српском народу. А за решење њихово потребна је монархична владавина. Да то исто жели и радикална странка. најбољи је доказ, што та странка из дан у дан расте придолажењем у њу нових чланова из других странака, а то поглавито с тога, што данашња влада чини све и сва, да „уништи политичке страсти" те да од целог народа створи једну странку, на чијој ће застави једног лепог дана да се напишу речи: У име заштите и одбране погажених права српскога народа.

*

Једно писмо Пере Узелца. Познати шпијун краља Милана, писао је једно писмо, у коме вели, да ће несмотрено писање „Заставе," и „Србобрана" и других листова допринети, да се поништи све оно, што се радикалима зове. Назива радикале гадовима, па вели **многи су од њих већ у затвору омастили колац.** Даље вели: Милан и свако има права, да гони и искорењује ту разврагну секту, да поништи све гадове, који се издају, да су неки прваци те „козије партије." На другом месту вели: „Ако Пашић, Таушановић, Стојан Протић остану живи, њих ће постићи судбина, како су зарадили, њих ће сами радикали моткама потући. А и сви радикали, који су се истицали, погинуће од својих радикала." — Та да, видимо и ми, да се на томе ради, што је овде Узелац избрбљао.

Занимљиво је и ово место: Треба знати, да је комплот и завера не само о убијству краља Милана, већ и о преврату у земљи откривена, да је Кнежевић врбован од пуковника Николића, пријатеља Пашићевог, да је одавде вођен у Румунију, где је скројен план убијства и преврата...

И из овог се види, да нема никаквих стварних доказа. Пашић је пријатељ Николића, то му је сва кривица. А Николић је шиљао Кнежевића у Румунију, где је добио новце и скројен план. Зато и траже сад лажне сведоке по Румунији. „Србобран" има у свом последњем броју допис из Ђурђева, Румуније, у ком се тврди, да је баш исти тај Пера Узелац био у Ђурђеву с Кнежевићем 3—4 дана пред атентат. И да је Узелац тражио од П. Х. Поповића да му фалзифицира неколико писама, од стране кнеза Карађорђевића о атентату и да уплете радикалне вође у атентат. У исто доба се мувао тамо и П. Тодоровић. Ето, то су ти људи с којима је Кнежевић удешавао бајаги атентат и заверу. Дакле са шпијунима краља Милана, па сад хоће то да баце на радикале.

*

Шта ради Сава Ивановић? Пишу нам из Земуна: „Злогласни Сава Ивановић дао се је у Земуну на посао, те тражи од кафане до кафане лажних сведока. Тако наиме па св. Илију водио је из Земуна из кафане Royal-a келнера, да посведочи, да је атентатор Кнежевић био у Земуну у ресторацији централа и да га је упитни келнер именом Јохан послужио пивом. Овако ми је исти келнер Јохан причао. Ја сам му на то казао, да он није могао атентатора послужити пивом у централи, пошто се код Royala већ годину дана налази. На то ми је рекао, да га је само видио на пиву, када је ишао по пиво у централ за кафеџију Златића. Овај сведок је једна креатура као и Сава Ивановић, те се даде закључити, са каквим средствима се служе у Београду.

Нови памфлет против црногорског кнеза штампа се у штампарији Симе Пашића у Земуну о чем вам поуздано јавити могу. Јављам вам поуздано и то, да Сава Ивановић у редакцију „Новог Времена" долази редовно сваки дан два пута и да између њега и Симе Пајића има нешто у ствари."

*

Руси о Милану. „С. Петерсбургскија Вједомости" у свом 193. броју од о. г. одмах после званичног дела, на првом месту, а поводом извесног опровргавања српског посланства, веле међу осталим ово: „Глас о Милану Обреновићу стоји у целој Европи чврсто и непоколебиво. Његова храброст је осведочена Сливницом, његов узвишени морал јасно је показао се у коцкарницама и кафеџиницама париским, његова љубав к роду своме често је изишла на видик тиме, што Србија плаћа камату на његове силне дугове, и ако се једном откупила била од њега и то су награда за његову неограничену заборавност и немарност према срећи Срба и благостању Србије." На другом месту пак веле ово: „Даље тврђење српскога посланства, да је „атентат" на живот Миланов био не само смишљен, него да су се чиниле и припреме за извршење његово." Ми то нисмо никад порицали, али на питање ко је чинио те припреме — одговарамо, да дотле, док се не докаже противно, верујемо извешћу нашег дописника, по коме је „припрема" та — дело руку самог Милана Обреновића.

Политичке вести.

Прилике у Аустрији. По целој Аустрији грађани приређују зборове, на којима јавно устају против данашњег стања у Аустрији. — Параграф §. и нова пореза на шећер изазвала је по свој земљи велико огорчење. Свуда се демонстрира и на многим местима долази народ у сукоб са полицијом и војском, те се и крв пролива. Преставништво вароши Беча осудило је нову порезу и §. 14. и управило позив на владу, да одмах сазове сабор, те да овај законитим путем реши то питање. У Салцбургу је дошло до жестоких изгреда. Био је сазван народни збор да заузме становиште против §. 14. по тај збор је, власт забранила. За тим се до две хиљаде народа упутило пред варошку кућу, но ту их је дочекало три стотине војника. Полиција је врло сурово поступила и најмирније грађане позатварала. Огорчен свет викао је непрестано: Доле са Туном! На вешала са Туном! Ни око поноћи није успостављен мир.

Младочески орган „Хлас Народа" пожурује владу, да се спроче демонстрације које се спремају пред скорашње изборе за делегације и уједно траже, да се сазове сабор, те да овај промени устав. §. 14. подржава незаконито стање а то употребљују Немци за своје смерове. За данашњи устав вели „Хлас Народа" да је то устав који је силом наметнут. Признаје до душе да се устав неби могао променити без буре и ларме, али то би кратко време трајало, док §. 14. значи непрестани немир и трзавице.

Министарска криза у Белгији. Революционарни покрети у варошима белгијским уродили су плодом. Конзервативно министарство Пеербоомово морало је одступити, и ако је сав народ конзервативан и ако је влада имала у комори грдну већину. Краљ је усвојио оставку министарства Пеербоомовог и отпочео преговоре са многим политичарима. Највише има изгледа, да ће ново министарство саставити Де Смет де Нерет. По стање је врло критично због одлучног држања социјалиста.

О проневери патријарха Бранковића.

Расечена јабука. Сваким даном је све јасније, колико су слични патријарх Георгије и раскраљ Милан. И једног и другог ухватише у злу. Раскраљ Милан одуговлачи суђење с дана на дан, да не изађе на видело, како је он наместио атентат. Георгије Бранковић одуговлачи истрагу саборског одбора, да се не докаже, како је он проневеравао црквени новац. Раскраљ Милан хоће да збуни свет с тим, што је подметнуо своје пријатеље, да купе прилоге, с којима да му народ дигне споменик. Георгије Бранковић подметнуо је пријатеље, да му израде свештеничке повереница. Раскраљ Милан шиље своје људе по свету, да му траже лажне сведоке, како да искрене ствар, а то чини сад и Георгије Бранковић. На све стране шиље људе по општинама, да се дочепају његових признаница и да заметну траг његове кривице. Ево шта јавља „Србадија" из темишварске епархије:

„Овамо стижу разни гласови из темишварске епархије, и тамо се сасвим у тишини уређују пригоде, па кад све буде уређено (плаћено) и не буде никакве штете, то ће онда изабрати пододбор отићи на лице места да спроведе истрагу, и, дакако, изјавиће да нема штете, а то је онда за те правнике моралисте сасвим доста, да се увере о невиности патријарховој. Ми све ово бележимо по својој дужности."

*

Нова звезда. Као што је познато, досадањи уредник „С. Сиона" прота Јеремић настрадао је због онога дугмета. То га дугме просто уби. Патријарх Георгије увидео је, да му тај човек више шкоди но хасни, скинуо га са управе манастирске штампарије, одузеће му уредништво „С. Сиона" и сад ће доћи на то његово место земунски прота Димитрије Руварац. Патријарх Георгије нада се, да ће га Димитрије Руварац боље бранити, и жали, што се на њега раније није сетио. Но све бадава. Као што права човека не може нико упрљати, тако и прљава човека не може нико одбранити.

*

Преплашеност у карловачком двору. Вести, што их већ од дужег времена проносе многе српске па и престоничке новине, да ће министар-председник Сел на јесен сазвати наш сабор, почели су били патријархови пријатељи да оповргавају. Но све бадава! Сад су и у карловачком двору извештени о тој намери угарског министра-председника и због тог је тамо наступила пренераженост. Јер као што мрак исчезава испред светлости, тако мора патријарх Георхије исчезнути испред сабора. Вест, да сабор долази, значи да он одлази. Боже, боже: хоће ли дочекати кукуружњу бербу?!

Споменик патријарху Георгију.

Пре је био усклик: »Дижимо школе!« Сад школе у Барањи и на другим местима пропадају, а разлеже се усклик: »Дижимо споменике!«

Србија хоће у томе да нас осрамоти. Тамо већ закључише, да дигну споменик у почаст раскраљу Милану, а ми?

Ми спавамо, као што спава истрага против патријарха Бранковића Ах, та истрага!

Недавно је питао неки господин патријарха Георгија, шта је с том истрагом, а он рече:

— Ради се! Само треба још да дођу сва три истражника саборског одбора у Карловце, па ће после неколико дана бити све готово.

— А кад ће они доћи у Карловце? — питао је радозналн господин.

— Доћи ће, за цело ће доћи после петшест година — рече патријарх.

Ево ће да се полако заборави ствар, а ако сад пропустимо време, кад ћемо? Немојмо да смо неправедни. Кад заслужује споменик раскраљ Милан, ваљда га тек заслужује и патријарх Георгије. Само праведно.

За материјал је лако. Не треба нам туч, ни камен, већ да му дигнемо споменик од — Каје. То ће бити нешто ново, а то је бар и заслужио.

Није пристојно, да га салијемо на коњу, а не треба да буде ни пешке. Него да га салијемо у каруцама, у која су упрегнута она четир коња манастира Бездина, што их је једне ноћи дао дотерати у своје штале. . .

Једно је само незгодно и ту незгоду треба решити што пре. Споменик раскраљу Милану хоће да дигну на оном месту, на коме је био атентат Кнежевићев, што га је наручио сам раскраљ. Где је био атентат, о томе не може бити говора, јер то зна сваки.

Ал где ћемо ми да подигнемо споменик патријарху Георгију? То није тако лако пресудити, јер преко 20 места имају права на то.

Прво је Карловце. Неки ће казати: Треба да буде на узвишеном месту, на оном »брдашцу«, изнад Карловаца. Неки ће казати: Треба да буде пред народним фондовим, јер је његова љубав према новцу народних фондова била неописана. Е ал ту вам је онда Шандор, па Баја, па Брестовац, па Стапишић, па Пачир, па Сивац, па Параге, па Парабуђ, па Рац-Милетић, па манастир Бездин, па Српска Неузина, па Оросламош, па Црна Бара, па Кстфељ, па Фоља, па Мехала, па Чока, па Чаково, па Ђала, и многа друга српска места.

То је питање о коме треба да се споразумемо, да не буде међу нами речи. Остале је лако. Постављамо дакле питање: Где да се подигне споменик патријарху Георгију? и молимо на то одговора.

А господа свештеници, који су потписали повереницу патријарху Георгију, нека слободно издаду и потпишу проглас, да му се подигне споменик, да не дангубимо.

Сад, ил нивад?

А.

Вести из места и са стране.

Свечани дочек. За свечани дочек г. епископа Митрофана Шевића учинио је месни црквени одбор све што треба, да овај испадне што лепше и величанственије. Но на непосредовање г. проте, Милана Ћирића, неће општина приредити у вече бакљаду, но ће дати само извесну материјалну припомоћ једном делу грађанства, а ово ће приредити бакљаду уз свирање ватрогасне и војничке банде. Опширније о овој ствари, могу читаоци дознати из програма, што га ниже доносимо Програм о бакљади донећемо у броју од недеље.

Програм. Његово Високопреосвештенство господин Митрофан Шевић епископ новосадско-бачки, доћи ће у недељу 25. јула (6. августа) о. г. у своју резиденцију. Дочекаће се пак по овом програму: 1.) Тај дан у 3 сахата после подне полазак свију чланова месног црквеног одбора на колима од средишне школе у сусрет Његовом Високопреосвештенству до карловачке чесме на друму; 2.) Повратак и долазак на колима у Нови Сад у 5 сахата по подне до славолука, који ће бити смештен међу малом и великом променадом; 3.) Од славолука после прописана поздрава, кроз редове школске деце пешице у св. саборну цркву уз пратњу свештенства, паљење прангија, звоњења звона на свима црквама и појање прописаних песама; 4.) Из св. саборне цркве после свршене уобичајене молитве, полазак у двор и за тим примање разних изасланства; 5.) Месно грађанство уз припомоћ српске православне општине, приређује у вече свечан ход кроз улице са светиљкама а уз пратњу ватрогасне свирке. 6.) Пред епископском резиденцијом свира у исто доба војничка банда.

„Рад," деопничарско друштво за издавање српских књига и новина, имало је у Руми на св. Илију под председништвом дра Ђуре Красојевића своју конституишућу скупштину, која је текла својим редом и обавила све послове. О правилима овог друштва, о току скупштине и изборима управе говорићемо још опширније.

Концерт браће Петровића. Пишу нам из Вуковара: Браћа Бошко и Ђорђе Петровићи приредиће овде код нас сад у суботу 24. јула (5. авг.) концерат. Ми се надамо да ће се наше грађанство лепо одазвати, као што браћа Петровићи то и заслужују. И нема сумње, да ће тога вечера наћи довољно душевне забаве у лепом, складном и стручном певању браће Петровића.

Објава годишњег вашара. Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 12., 13. и 14. августа н. р. ове године. Дотеривање свиња је дозвољено.

Учитељски збор новосадског школског среза. Одбор учитељског збора новосадског школског среза имао је у претпрошли четвртак своју редовну седницу у Ст. Футогу. Том приликом је одбор међу осталим одлучио, да предложи епархијском школском одбору бачком, да овај сазове седницу учитељског збора новосадског школског среза за 12. (24.) август о. г. и то према ранијој одлуци самога збора у Силбаш. На збору ће се претресати ова питања: Каква је данашња општа наставна основа, какве су јој мане и недостатци, и каква би требала да буде? Затим ће се узети у претрес специјална наставна основа, коју ће израдити новосадски учитељски збор према садашњој општој наставној основи, која се за сад као наредба највише школске власти мора респектовати.

Св. николајевска црква новосадска, што ју је општина оправила, готова је. У недељу 25. јула тек. месеца биће посвећење њено.

Најновије вести.

Из Београда јављају, да је познати либерал Живан Живановић, садањи шеф пресбироа у Београду и извештач „Пол. Коресподенције" полудео. (Ми поред снега тог видимо, да он и даље извештава „Политичку Коресподенцију", а она све то штампа, јер прима за то из Београда паре. Пр. ур. „Заст.")

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ".

Стигли 22. јула.

Београд. (Преко Земуна). Руски поданик др. Садомски који је био затворен због атентата, па на заузимање руског посланства пуштен, ужасно је мучен у затвору. Русија ће тражити од Србије задовољење за то. Руски заступник у Београду Манзуров као и сви заступници страних сила прате живо ислеђења о атентату. Све су им појединости познате. Доказа нема. Зато се и одгађа суђење.

Париз. По вестима, Мерсје ће у Рене изјавити ово: Гроф Минстер је крај обвезе, да ће чувати тајну, рекао мени, да ће доказати, да је Драјфус крив, али сам из речи му видео, да ће моју тврдњу опровргнути, ако умешам његово име. По „непомирљивости" Мерсје је изјавио, да ће Драјфус бити осуђен, јер он ће доказати његову кривицу.

Забрањен збор. Солгабиров ваг-ујхељског среза забранио је словачки збор у О-Тури. За разлог забрани износи се, што се из програма и листе говорника јасно види, да би збор пошао таким политичким током, који би постојећи законски ред уздрмао и раздражио духове противу мађарске државне идеје, осим тога још више учврстио незадовољство у општини која је и тако позната због својих народносних идеја. Осим тога наводи се, да је збор и због тога забрањен, што би у говорничкој листи наведени свештеник Кубик, који је познат као панслависта, јер је већ толико пута јасно изнео своје начело, које се противи мађарско државним идејама, а и други говорници, својим говорима изазвали да би се власт морала умешати, и не само да би морала забранити природни ток збора, већ као што искуство сведочи, због жустрих присталица ових морала би и оружану силу употребити. Да лепа доказа уставне слободе и справедљивости.

Трговина.

НОВИ САД, 22. јула. — Пшеница прве квалитете фор. 8·——50 н. Пшеница средња ф. 8·20 до 40 нов. Пшеница лакша роба фор. 7·50—80 н. Наполица ф. 7·——50 н. Јечам нови фор. 5·10—20 Зоб ф. 4·60—90 Кукуруз у зрну фор. 4·30—50 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела паљена 58 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.		живе
„ средњи . .	31—— нов.		мере
„ лаки . . .	30—— нов.		

Све од 1 килограма.

Теоци .	18—24 нов. по клгр.
Јагњци	6—12 фор. по пару.
Овци .	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

21. јуна било је	3·06	мет.
22. јула било је	3·10	мет

*

Брашно, 3. авг. по нов. кал. Фино брашно: Нумера 0 — 15 ф. 40 н.; — 1. — 14 ф. 80 н. 2. — 14 ф. 20.; 3. — 13 ф. 60 н.; брашно за лебац: Нумера 4 — 13 ф. — н.; 5. — 12 ф. 40 н — 6. 11 ф. 80 н.; — 7. 8 фор. 40 н.; — 8. 7 ф — н. брашно песејано: I. — 10 фор. 40 н.; II. — 9 ф. 40 н. мекиње: 4 ф. 20 н.; грис прве и друге врсте, 15 фор. 80 н.; треће врсте: 15 ф. 40 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 1. авг. п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9710 к., дошло је 3184 ком. млађе врсте, 6168 комада угојених мађ. соја — Свега 9352 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба	36—37 н. изнимно 38 н.
Средња „	36—37 н.
Сремска „	36—37 н.
Назимад „	38—44 н.

Цена је сланини 44—— ф.
„ „ масти 48—— ф. Све од 100 кгр

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4900 комада, од којих беше 3686 угојених и 1214 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	37—39 нов.
Слабије — — — — —	33—37 „
Мађарске прима — — —	32—36 „
Средње — — — — —	28—32 „
Бикови немачки прима —	32—35 „
Бикови немачки слабији —	26—28 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 31. јула по рим. 1899. (Извештај коловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4900 ком. т. ј. 3392 мађарског, 883 галичког и 625 немачког соја.

Услед веће потребе из оближњих места, била је тражња за лакшу марву врло добра. Тешка марва остала је у истој цени као и прошле седмице.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 25—32, прима до фр. 35·75 галички од фор. 27—33, прима до 37·—, немачки од 28—35, прима ф., 39·—

Пашњаци од 23—32 фор.

Бикови и краве од ф. 22—35.

*

БЕЧ, 1. авг. по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 9710 ком. а смештено за продају 3184 назимади и 6168 тешких свиња мађарског соја.

Услед већег довоза био је ток вашара тром.

Продавало се:

Прима роба од	36—37	новчића
Средња „ „	35—36	„
Лака „ „	36—37	„
Назимад „ „	34—43	„

па килограм живе тежине без потрошарине.

ОГЛАСИ.

Мануфактурна и гвожђарска трговина

МИШЕ НИКОЛИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује спомоћнике, једног за мануфактурну, а једног за гвожђарску струку. Нужно је знање и мађарског и немачког језика. Ступање одма.

296 3—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине **Павла Јовановића** са годишњом стипендијом од 600 фор. за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведоџбе: 1., крштено писмо; 2, школска сведочанства од последње две године; 3., сведочанства од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4., лекарство сведочанство о здрављу и накаламљени богињама.

По вољи завештачевој морају питомци Јовановићеви слушати политехнику у Бечу или Прагу и на крају сваке године поднети „Матици Српској“ расправу на српском језику ма из ког предмета, који су те године слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто време.

Сваки питомац добија „питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 12. (24.) августа о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 30. јуна (12. јула) 1899.

Председник „Матице Српске“

Др. Милан Савић с. р. секретар. **А. Хаџић** с. р.

306 1—3

ОГЛАС.

Издајемо нашу **кућу** под закуп на једну или на више година, која се налази у Жабљу на главној улици са четири сокака (ћошак) састојећи се из дућана, 4 собе, подрум, у авлију **кућа** са 2 собе, кујна камара и 2 чардака један од 10, а други од 16 фати дужине.

Иста **кућа** је тако удешена да је за сваку трговину способна.

Иста је **кућа** својина. **„Прве задруге Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу у Жабљу“** која ће и ближе информације дати.

303 1—3

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина у Каћу издаваће на јавној лицитацији своју

ГОСТИОНИЦУ

рачунајући од 1. новембра т. г. на три идуће год.

Гостијоница има пет соба, кухињу, подрум, шупу, две штале, леденицу, куглану, касапницу и под касапницом леденицу.

Лицитанти су дужни 50 фор. у име пишманлука положити.

Лицитација ће се одржати 7. (19.) августа у 11. сати до подне.

Ближи услови могу се дознати код потписаних.

Из седнице црквепог одбора у Каћу, држане 17. (29.) јула 1899.

Божидар Лазић, перовођа. **Ђока Милетић,** председник.

302 1—3

Оглас.

Дана 1. (13.) августа т. г. одржаће се у 10 часова пре подне на лицу места усмена дражба ради издавања под закуп 184½ ланца задолмљене земље т. зв. „Чевриндија,“ која се налази на левој обали утока реке Тисе. Земља ће се издати под повољним условима на 6 година.

Дражбоватељи имају пре дражбе у руке председника 10% жаобине положити.

Увети могу се сваки дан код председништва унидити.

Из седнице срп. православне црквено-школске општине тителске.

У Тителу, 6. (18.) јула 1899.

Јован Јанић, перовођа. **Љуба Козарев,** председник.

294 3—3

НА КРАЉЕВСКО ДОЗВОЉЕНОЈ

НЕМАЧКОЈ ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ

У МИТРОВИЦИ

која већ 8 година постоји, те је уједно спојена и са пензионатом, изображују се младићи у једноставном и двоструком књиговодству, рачунима, кореспонденцији и свим овамо спадајућим струкама за творнице, новчане заводе, као и за трговачке радње за кратко време, те се на захтев, као до сада тако и на даље на бечким трговачким школама испитивају, те јамчим за добар успех.

С обавештајима стојим на услузи.

J. Моган,

професор дозвољене трговачке школе у Митровици.

4-6 264

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

и

ПАНСИОНАТ

У БЕЧУ.

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У вези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пенсионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4. (16.) септембра.

273 3—9

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

300

Добија се у свима баналницама и делинатесним радњама ваше земље.

Од правог „Франкк'овог“ придодатка кафи довољно је само половица онога узети, што се код осталих примеса узима, пошто је исти Крепчији, бојом богатији, и Издашнији, — дакле јефтинији, при томе пријатнијег куса а онда није сувише горан.

Нуз „црну“ кафу: са 4 кашике зрнате кафе — 1 кашика „франкк'овог“ придодатка кафи.

Нуз кафу „с млеком“: са 3 кашике зрнате кафе — 1 кашика „франкк'овог“ придодатка кафи.

D X 2244 O. 8. I

R. v. W. W

Die empfehlen zur Bekanntmachung in folgenden Blättern: Allgemeine Wein-Zeitung, Wiener Landwirthschaftliche Zeitung, Oesterreichische Forst- und Jagd-Zeitung

Franz G. Siebmann's Kunstverlag, Wien, I. Seitenstettengasse 10

8—12

МАЛИ ОГЛАСИ.

ЈЕДАН ЕНГЛЕСКИ ВЕЛОСИПЕД У добром стању, модел 1899. продаје се по цену од 70 фор. Упитати се у администрацији „Заставе.“

299 2 3

МАНУФАКТУРНА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

J. МИХАЈЛОВИЋА

У ХРТКОВЦИ (СРЕМ)

потребује једног помоћника.

291 3—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.